

Leif Sundström Terrorismin ABC

Juha-Antero Puistola & Janne Herrala, *Terrorismi Euroopassa*. Tammi, Helsinki 2006. 263 s.

Kahden komentajakapteenin kirjoittama *Terrorismi Euroopassa* on tämän vuoden satoa terrorismista käytävälle keskustelulle. Jo aiemmin suomeksi on kirjoitettu terrorismin yleisesittelyjä, kuten Pasi Päivisen *Poliittisen terrorismin nousu Länsi-Euroopassa 1960- ja 1970-luvuilla* (Sirius, 2000) ja Jukka Paastelan toimittama *Terrorismi – ilmiön tausta ja aikalais-analysejä (niin & näin)* -lehden kirjasarja 23°45, 2005).

Uusia muotoja saaneen ilmiön käsittelyssä Päivisen teos on jo hiukan vanhentunut, kun taas Paastelan toimittamasta teoksesta lukijalle jää pieni hajanaisuuden maku ja tietoisuus kirjan ulkopuolelle jäävistä aiheeseen olennaisesti liittyvistä tapahtumista.

Upseerien kirjoittama kirja on ainakin allekirjoittaneelle tähän saakka kattavin suomeksi ilmestynyt terrorismia käsittelevä kirja, joka nimestään huolimatta käsittelee aiheetta hyvin yleismaailmallisella tasolla. Onkin ongelmallista erottaa maantieteellisesti sellaista ilmiötä, jonka toiminnassa rajojen ylittämisestä ja kansainvälisyydestä on tullut niin leimallista. Kirjan nimeä voi sinällään siis ihmetellä ja epäillä sen olevan taipumusta suuntautua väkisin kohti Eurooppa-tutkimusta.

Terrorismin historiikit mainitsevat yleisesti ensimmäisinä terroristeina juutalaiset aktivistit roomalaisvallan aikana. Tämä historiallinen tausta on tärkeä nykypäivän tapahtumia tarkasteltaessa, kuten tekijätkin huomauttavat. Muissakin terrorismin historian selostuksissa Rooman vallan aikaisten juutalaisten antaman alkusoiton jälkeen seuraa pitkä tauko ja sitten syntyy nykyaikainen terrorismi Ranskan vallanku-

mouksen aikaan. Voisi ehkä olla syytä ainakin spekuloida, missä määrin siltä väliltä oleva ennen kaikkea valtaapitävien harjoittama organisoitu väkivalta saa terrorismin muotoja. Puistola ja Herralakaan eivät sitä tee. Muutenkin heidän terrorisminsa on korostetusti valtion tai etnisten ja uskonnollisten ryhmien vastaista väkivaltaa, ei niinkään valtioiden harjoittamaa toimintaa.

Kirjan historiallinen katsaus on silti informatiivinen selvitys nykypäivän terrorismin taustoihin ja todistaa osaltaan, ettei terrorismia saada kitketyksi, mikäli sen takana olevia historiallisia vääryyksiä ja epäoikeudenmukaisuuksia ei mitenkään oikaista. Epäoikeudenmukaisuuden periytyminen sukupolvesta toiseen ei häivyttä ristiriitoja, vaan monessa suhteessa päinvastoin kasaa niitä. Israelin ja arabien välinen konflikti on osaltaan todistus siitä.

Islam ja terrorismi

Käsitellessään nykypäivän terrorismia tekijät lähtevät liikkeelle islamilaisesta maailmasta: Iranin islamilaisesta vallankumouksesta ja Afganistanin sodasta. Näissä kahdessa konfliktissa muslimit lunastivat itselleen uudelleen itsetunnon, jonka vuosisatoja jatkunut kristityn länsimaailman ylivalta oli heiltä vionyt. Tämä tapahtui kristittyjä maita nöyryyttämällä näiden pitäessä kiinni vaikutusvallastaan vierailta maillo. Iranin vallankumouksen merkitystä ei silti pidä liioitella. Kyseessä oli kuitenkin muusta islamilaisesta maailmasta shialaisuutensa takia hiukan eristäytynyt maa, joka ei ole onnistunut viemään islamilaista vallankumousta kovinkaan pitkälle.

Iran saattaa olla länsivastainen, mutta sen yhteys kansainväliseen terrorismiin jää luvattoman vähäiselle käsittelylle ja saa esittelyn vaikuttamaan leimaamiselta, vaikka maa tukeekin Hizbollahia. Kokonaisuudessaan Puistolan ja Herralan asenteissa islamia tai kolmatta maailmaa kohtaan ei ole mitään huomauttamista. He ottavat selkeästi esille historialliset vääryydet ja maailmanpoliittisen epätasapainon selittäessään radikaalin islamin terrorismia. Afganistanin analyysi on selvästi Irania parempi, mutta kattavamman kuvan viimeaikaisten tapahtumien taustoista saa Mahmood Mamdanin kirjasta *Kylmä sota ja terrorin juuret* (LIKE, 2006).

Islamilaista terrorismia siltanaan käyttäen tekijät analysoivat ihailtavan selkeästi nykypäivän terroristijärjestön toimintamallia. Psykologista syvyyttä olisi toki voinut olla enemmänkin. Erityisen kiinnostava on esitys verkkoterrorismista ja ylipäänsä tulevaisuuden terrorismin muodoista. Pelottavan karu selonteko saattaa joillekin olla tuttua, mutta siitä huolimatta se luo ansiokkaan tiivistetysti kuvan maailmasta, jossa väkivallan muodot tulevat entistä kehittyneemmiksi ja laajemmiksi. Taistelun terrorismia vastaan on kehityttävä ja tultava teknisesti, taloudellisesti ja poliittisesti tehokkaammaksi. Sen varjolla voi tietenkin tehdä yhtä ja toista, mutta tämän spekulointiin Puistola ja Herrala eivät etene.

Tapaus Britannia

Kirja on todella selkeästi rakennettu ja looginen, tyyllisesti yksinkertainen ja helposti luettava. Ajoittain törmää pieneen naiiviuteen, kuten

kirjoittajien ihmetellessä kuinka jotkut voivat käyttää uskontoa oikeutuksena tuhansien siviilien murhaamiseen. Viimeisessä osassa kirjan johdonmukaisuus ja selkeys kääntyvät itseään vastaan toistuvien lueteloiden muodossa. Osa *Taistelu terrorismia vastaan* sisältää tarkemman esittelyn Ison-Britannian terrorismin vastaisesta politiikasta. Valinta on sikäli perusteltu, että maa on jou-

tunut terroristien hyökkäyksen kohteeksi ja on terrorismin vastaisen sodan avainmaita. Sikäli valinta on kuitenkin ongelmallinen, että Britannia on vanhana suurvaltana ja USA:n läheisenä liittolaisena erityistapaus, johon ei voi verrata kuin muutamia muita Euroopan maita.

Tekijöiden terrorismin vastaisen taistelun analyysi perustuu pitkälti teknisten yksityiskohtien, lainsäädän-

nöllisten kysymysten ja strategisten kuvioiden selvittämiseen. Ehkä ripaus analyysiä terrorin ja vastaterroren välisestä suhteesta oli piristänyt hiukan kaavamaisista loppulukua. Samaten asettuminen tavallisen kansalaisen perspektiiviin olisi saattanut tuoda lisää inhimillisiä sävyjä oppikirjamaiseen ääneen.